

BESLUT

2018-11-26

Dnr: 18/01023

SAKEN

Svenska nyheter, SVT1, 2018-03-23, inslag om medicinsk cannabis; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om legalisering av cannabis som medel för att behandla kronisk smärta. Programledaren sa att legalisering av cannabis för nöjes skull var en helt annan fråga och även följande.

Marijuana är knark. Det är inte livsfarligt superdödsknark, men låt inte dina barn röka det. Ge dem det i goda muffins! Nej, jag skojade! Vi pratar bara om medicinsk cannabis.

Bland annat berättades om en man, A, som självmedicinerat sin smärta med cannabis. Programledaren sa att forskningen visat att medicinsk cannabis bortom varje tvivel kan vara jätteeffektivt vid behandling av kronisk smärta. Efter det sa programledaren följande.

Och det var efter att ha googlat sig fram till sådana här internationella forskningsresultat som [A] började odla cannabis själv, hemma i tvättstugan. [...] Och sim sala boff – smärtorna försvann nästan helt. Han blev piggare. Mer alert. Han kunde leva igen. Han orkade leka med sina barn. Och gick upp till 100 procent arbetstid. [...] [A] lyckades alltså fixa själv, vad neurospecialisterna misslyckats med i årtal. Och i två år så var allt frid och fröjd hos familjen [...]. Ända tills polisen kom och gjorde razzia, beslagtog [A:s] plantor och olja och åtalade honom för narkotikabrott. Och det första man undrar är ju så klart – vem skvallrade? Vem fan golar på en ryggmärgs-skadad människa som droppar en tesked av det här i sitt kaffe på morgonen? Alltså, vad... Vem är det som: "Åh, vad är han för en sådan knark... Nu ringer jag polis! Icke att han ska sitta där och gotta sig i sin rullstol. Jävla glidare! Riktigt sådan... Vet man hur de är ju... Rullar runt och ger till barn, så de ska hålla på och sådant."

I bild visades en bild av den socialdemokratisk riksdagsledamoten B varpå programledaren sa följande.

Fråga två: Varför vill svenska politiker, som till exempel socialdemokratiska riksdagsledamoten [B] att smärties ska fortsätta ha ont? För [B] här, hon har skickat in en motion som riksdagen ska fatta beslut om nu i april. Där hon skriver att, om man tillåter medicinsk cannabis, så "slås det in en kil i den tidigare så solida svenska narkotikapolitiken". "Slå in en kil", [B]! Det är så dåligt ordval. Det är så himla dåligt ordval. För det är exakt den känslan [A] går runt med hela tiden. Att någon har slagit in en stor kil i hans tidigare så solida ryggrad, och liksom rotat runt... "Sitter den? Sitter den fast, den kilen här nu?" Och det är den här politiken som får till följd att man som smärtlindring hellre ger metadon. Och, det sa jag inte innan, men metadon är också beroendeframkallande. Så folk kan bli beroende av det, och sedan, i brist på det, gå över till heroin. Så svenska staten hatar medicinsk marijuana så mycket att den hellre vill att folk blir heroinister. Rimligt och rationellt, [B]! Men, vi ska faktiskt vara lite snällare mot [B]. Jag vet att detta känns som ett påhopp, och så där, men jag förstår faktiskt att hon har svårt att göra distinktionen mellan medicinsk användning och missbruk. För [B] har nämligen tidigare arbetat som tulltjänsteman. Och då ser man förstås mycket av narkotikans baksidor. Bokstavligt talat. Eller hur? Man letar ju knark, i folks baksidor. Rumpan. Pekfingret och tummen. Alltså, om man hittar något, måste ju tummen upp också. Man hoppas "Det kommer att räcka med pek... Nej! Nej, jag måste ha..." Alltså är jag, är jag tillräckligt tydlig här? Det är bara det jag undrar, men det är så klart inte, det är så klart inte bara för att [B] yrkesmässigt har pillat folk i prutten, som det här inte förändras. Utan för att smärties inte är en särskilt het väljargrupp. Folk med enorma smärtor är liksom inte målgruppen för S, eller KD eller SVT eller BMW. Eller någon, egentligen. Man kan väl säga så här, att folk med enorma smärtor är inte så Instagram-vänliga.

Efter det sa programledaren följande.

Och staten tog åtalet mot [A] hela vägen upp till Högsta Domstolen, som sitt namn till trots, är emot saker som kan göra folk höga. [...] Totalt blev det 5 700 kronor i böter. Det är inte så mycket i de här sammanhangen. Och dessutom, så betalade HD hans rättegångskostnader. För det visade sig att Högsta Domstolen hade ganska stor förståelse för [A]. För de skrev så här i domen: "Det framstår som förklarligt att [A] prioriterade sitt befogade intresse av frihet från smärta framför samhällets intresse av att kontrollera hanteringen av narkotika." Och om man ska översätta, så är detta så juridiska för: Vi fattar att han hellre slipper att ha svinont än lyssna på tant Rump-tumme. Det är exakt det, det betyder. Och parallellt med rättsprocessen, så pågick en annan process. Hos en annan statlig myndighet. Nämligen Läkemedelsverket. Läkemedelsverket har nämligen makten att ge patienter licens. En individuell dispens, för att använda mediciner som inte är godkända här. Och det är en krånglig process. Och tar lång tid. Men [A] och hans läkare lyckades till slut få igenom detta, för första gången i Sverige. Så nu är det faktiskt lagligt med medicinsk marijuana i Sverige. [...] Så, varken Läkemedelsverket eller Högsta Domstolen tycker egentligen att medicinsk cannabis är så farligt. Och forskningen, de är helt för. Varför är det då inga politiker som vill ta i den här frågan? [...] Vad är ni rädda för? Är det att smärties ska börja jobba igen? Det tror jag inte. Vet ni vad jag tror? Jag tror att ni är rädda för att erkänna att ni haft fel om medicinsk cannabis. Och det är ju jobbigt att ha fel. Jag vet det. Men, det är okej att ha fel, så länge man ändrar sig. [...] Och sedan är det okej igen. Och [B], som riksdagsledamot så får du representera den svenska hållningen här. Fast sammanställningen av 10 000 vetenskapliga rapporter och 150 000 smärties förvånat stirrar dig i ansiktet, så lovar vi att vi inte kommer att reta dig för att du hade fel. Om du bara ändrar dig. Vi kommer att släppa det. Helt och hållet. Om du ändrar dig. Men, så länge inte du har släppt det, så kommer inte vi att släppa det. Och därför kommer nu

veckans Topp 10 [B]-vitsar! [...] Vad är det för likhet mellan Idominsalva och Tullverket? Båda jobbar mot målet "[B] i rumpan". Varför vill du inte se [B] på julbordet? Hon ska alltid in och pilla mellan skinkorna. Vad är [B:s] favoritsagofigur? Asch, hon är inte så mycket för Alibaba, men hon gillar de 40 rövarena. Vilket fotbollslag håller [B] på? BK Häcken. Skojade bara, ingen håller på Häcken... [B] är mot införsel av cannabis, men hon är för införsel av gummihandskfinger i din stjärt, kan jag säga. Om du ska berätta för [B] att du har mycket att göra, använd inte uttrycket "jag har häcken full". För då är hon där med en jävla ficklampa, kan jag ju säga. Vilken bok av Astrid Lindgren tycker [B] är bäst? Ronja Rövardotter. Inte för att den heter Rövardotter, utan för den har rumprissar. Rumprissarna påminner väldigt mycket om [B]. Inte för att de heter något med rumpa i. Eller håller till i små trånga hål. Utan för att man tänker "Vaffö gör hon på dette viset?" Eller hur? Och vi har många vitsar kvar här, men vi lovar att aldrig säga dem – om du ändrar dig. Och detta var allt vad vi hade för den här veckan. Vi ses igen på fredag kväll. Och då, kanske du [B] har kommit på andra tankar. Hoppas. Hoppas. Vi kommer inte att reta dig. Jag lovar! Kom igen, [B]!

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis följande.

- Programledaren tog ställning för legalisering av medicinsk cannabis.
- Programmet hängde ut och hånade riksdagsledamoten som gjordes till syndabock för hela den svenska hållningen i frågan. Hon uppmanades dessutom att ändra åsikt, annars skulle hånandet fortsätta.
- Det stämmer inte att forskning visat att cannabis är ofarligt. Inom forskningen finns belägg för att cannabis innehåller smärtlindrande komponenter men också för att andra komponenter i växten är skadliga.
- Metadon togs fram för att behandla svåra smärttillstånd, inte för att behandla missbrukare. Det metadon som ges till missbrukare skiljer sig från det som ges för att behandla smärta.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) har getts tillfälle att yttra sig över om inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför huvudsakligen följande.

Det är rimligt att anta att publiken är väl införstådd med att *Svenska nyheter* är ett satirprogram. Sändningarna håller ett högt tempo, med många skämt och ironiska blinkningar vilket gör att detaljer kanske inte alltid uppfattas av alla. Dock anser SVT att det tydligt framgick att inslaget inte var ett allmänt ställningstagande för bruk av cannabis.

Redaktionens avsikt var att genom humor väcka frågan om varför svenska politiker inte diskuterar medicinsk marijuana trots nya forskningsresultat och trots att många andra länder legaliserat medicinsk användning. I stället skriver man ut beroendeframkallande opioider som till exempel metadon för att behandla smärta. Utifrån detta ansåg redaktionen att debatten om medicinsk

marijuana inte var så kontroversiell att den inte kunde vara föremål för satir. Det var alltså inte ett ställningstagande för legalisering utan en skämtsam drift med att politiker inte vill erkänna att de kan ha fel i frågan om medicinsk marijuanas positiva sidor.

SVT har förståelse för att flera av anmälarna kunde uppfatta driften med riksdagsledamoten som plump och över gränsen. Sett till granskningsnämndens praxis är utrymmet långtgående för att driva med namngivna personer i maktställning, och till dessa är det rimligt att räkna riksdagsledamöter. Som framgick av programmet var avsikten att skämta med en folkvald politiker som fick representera den svenska hållningen i frågan.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Enligt granskningsnämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i program som har en tydlig parodisk, ironisk eller satirisk karaktär.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Nämnden konstaterar att inslagets satiriska karaktär tydligt framgick. I inslaget ironiserade programledaren över den svenska hållningen i frågan om medicinsk cannabis och riksdagsledamoten B fick stå till svars för denna.

Programledarens uttalanden om B var långtgående och kunde framstå som ett personangrepp. Mot bakgrund av B:s roll som ledamot i riksdagen och att hon skrivit en motion i frågan passerade uttalandena dock inte gränsen för vad som får accepteras i ett satirinslag. Eftersom det enligt nämndens praxis gäller vida ramar för denna typ av inslag innebar programledarens uttalanden inte heller ett ställningstagande som gick över gränsen för opartiskhetskravet.

Vad anmälarna i övrigt anfört innebär inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Staffan Dopping, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Johansson

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.